POŠTARINA U GOTOVU
CIJENA 8 DIN

OBITELJ

BR
31
1931

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: LUŽIČKI GAJDAŠ. — Naslikao Martin Nowak

OBITELJSKI PUT U PARIZ

PREKO RIVIJERE I ŠVICARSKE NA SMOTRU ČITAVOGA SVIJETA!

Teško da će se ikada pružiti zgoda, da se u jednom gradu Evrope vidi smotra čitavoga svijeta, kao što je to sada u Parizu na velikoj

KOLONINJALNOJ IZLOŽBI

kamo su Afrika, Azija, Amerika i Australija donijele svoje najtipičnije i najegzotičnije tekovine, te tom zgodom pokazuju način života i rada svojih dalekih i čudnih postojbina.

Rijetko će se kada pružiti također zgoda, da se uz ovako zgodne i povoljne uvjete kao ljetos vidi

PARIZ,

jer republika Francuska i sve evropske države daju izvanredne i naročite pogodnosti svim posjetiteljima pariške izložbe, koji putuju u većim grupama.

Hoćemo da iskoristimo ovu zgodu, pa da našim prijateljima pružimo mogućnost za putovanje u ugodnom društvu sumišljenika, a pod našim iskusnim vodstvom, koje je već steklo priznanje radi vanredno uspjelih aranžmana velikih putovanja u inozemstvo.

Put u Pariz i na veliku kolonijalnu izložbu ide preko

RIVIERE I ŠVICARSKE,

pa daje zgodu, da se putnici naužiju najkrasnijih krajolika i da pored toga posjete

MILANO, NICU, LYON I T. D.

Program puta je ovaj:

16. kolovoza (augusta) u 16.40 odlazak iz Zagreba preko Trsta (zajutrak).

17. na 18. VIII. boravak u Milanu (objed, večera, noćenje i zajutrak).

18. VIII. u 6.40 odlazak iz Milana preko Genove u Nicu kamo se stiže poslije podne istoga dana.

18. na 19. VIII. boravak u Nici (večera, noćenje, zajutrak i ručak).

19. VIII. u 15.00 odlazak iz Nice preko Marseille u Lyon.

19. na 20. VIII. boravak u Lyonu (večera, noćenje, zajutrak, ručak).

20. VIII. u 12.54 odlazak iz Lyona preko Dijona za Pariz, kamo se stiže istoga dana u večer (20.35).

20., 21., 22., 23., 24. i 25. VIII. boravak u Parizu razgledavanje sviju njegovih znamenitosti, kolonijalne izložbe, te izleti u Elizijske vrtove, Versailles, Lisieux, Fontaineblau.

25. VIII. u 21. 15 odlazak iz Pariza u Švicarsku (Bazel, Zürich, Buhs), putem opskrba.

26. III. u 16.25 dolazak u Innsbruck (večera, noćenje).

27. VIII. boravak u Innsbrucku i razgledavanje grada i okoline (zajutrak, ručak, večera uspon na Alpe), a u 22.25 odlazak.

28. VIII. u 12.30 povratak u Zagreb.

CIJENA ZA ČITAVO PUTOVANJE 3250.— DINARA. U toj je cijeni uračunana vožnja željeznicom u udobnim i čistim evropejskim vagonima (t. zv. turističkim) sve u brzim direktnim vozovima, stan u hotelima, dobra i obilna hrana tri puta na dan, vožnja automobilima, prijenos prtljage i sve napojnice.

PRIJAVE NEKA SE ŠALJU ODMAH, A NAJKASNIJE DO 1. KOLOVOZA (AUGUSTA). Do toga se dana ima uplatiti i čitava svota, jer radi velikog broja putnika pariški komitet traži, da se na vrijeme jave svi, koji reflektiraju na udobni boravak u Parizu.

Svaki putnik treba da imade valjanu putnicu za: Francusku, Švicarsku, Italiju i Austriju.

Putnički odbor »Obitelji«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava broj 21. prizemno desno.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA:

205. Čuvanje krzna. Molim cij. čitateljice, da bi me obavijestile, gdje bih mogla dobiti »vrećicu« za sačuvanje krznenog ogrtača od moljaca preko ljeta? N. N.

206. Perhut u glavi. Imam mnogo perhuta u glavi. Želio bih od cij. čitatelja jednostavni ali najbolji lijek protiv toga.

207. Uništavanje buha i stjenica. Koje je sredstvo najbolje, da se ponište buhe i stjenice? Ratar.

205. Rabljeni harmonijum. Zborovođa jednoga pjevačkoga društva ima veliku nepriliku, što mora vježbati pojedine glasove crkvenoga zbora na brač. To je skopčano s velikim poteškoćama. Članovi društva sve sama sirotinja kao i njihov zborovođa. Nisu u stanju da kupe harmonijum. Zato se putem »Obitelji« obraća na čitateljice i čitatelje, da mu jave, gdje bi se mogao uz veoma nisku cijenu harmonijum kupiti. Moguće ima osoba, koje bi zamoljeno dali na dar u ovakvu svrhu taj instrument, a koga oni ne trebaju. Kako bi to društvo došlo do harmonijuma i na koga bi se obratilo?

Iz siromašnih kraj eva.

ODGOVORI:

181. Proti sijedoj kosi. Najnovije i jedino sredstvo protiv sijede kose jest »Zora voda«. Odobreno analizom zdravstvenog odsjeka u Zagrebu od 7. V. 1920. Broj 1793/1920. kao posvema neškodljivo. Uspjeh je siguran i trajan. — Cijena flaši Din 25.—. — I. Orel, Zagreb.

192. Stroj za pletenje. Javio se jedan kupac za stroj rekord. Molimo prodavače, da pošalje svoju točnu adresu na uredništvo »Obitelji«. Uredništvo.

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*

Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.

Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

21810

BROJ 31 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 2 KOLOVOZA 1931

SLAVENSKA OAZA U NJEMAČKOJ

NAPISAO MARKO VUNIĆ

Lužički Srbi mali su ogranak velikog slavenskog stabla, koji je svoje grane prostirao po istočnoj i srednjoj Njemačkoj. Na ovom području bilo je mnogo slavenskih plemena. Danas im nema gotovo ni traga, jer je sve uništio val germanizacije. Tragove starih slavenskih plemena nalazimo u geografskim nazivima pojedinih mjesta, gora, rijeka itd. Svima je poznata tragična sudbina Polapskih Slavena, koji su se kroz čitava stoljeća morali boriti protiv jače germanske najezde.

Upravo je čudno, kako se u tom velikom germanskom moru, uza svu nasilnu germanizaciju, očuvao mali otočić Lužičkih Srba Oni do dana današnjega sačuvaše ime, jezik i običaje slavenske. Da se pobudi što jače zanimanje za život i kulturu Lužičkih Srba, bila je ove godine priređena izložba u Zagrebu, na kojoj je bio prikazan njihov život i prosvjetno stanje. Prikazano je bilo njihovo školstvo, literatura, slikarstvo, nošnje, život i običaji. Za čitatelje »Obitelji« donosimo u ovom broju nekoliko slika iz života Lužičkih Srba, a u ovom članku donosimo kratki prikaz o Lužici i Lužičkim Srbima.

LUŽIČKO-SRPSKA NEVJESTA IZ BLOTOWA
Naslikao L. Kuba

Lužica se spominje u t. zv. »bavarskom rukopisu« između 866.—890. g., koji je napisao nepoznati latinski pisac. Dijeli se na Donju i Gornju Lužicu, a politički pripadaju pod Sasku i Prusiju. Ova politička rascjepkanost svakako je na štetu Lužičkih Srba, jer bi im pod jednom političkom upravom bilo ipak nešto lakše. Bili bi naime homogeniji i jači. Ova je razdioba izvršena na bečkom kongresu g. 1815. Pruskoj pripada cijela Donja Lužica i sjeverni dio Gornje, a južni dio Gornje Lužice pripada Saskoj.

Cijela Donja Lužica i pruski dio Gornje Lužice pripada sjeveronjemačkoj nizini, a južna polovica Gornje Lužice sudetskom sustavu. U južnom dijelu, na sudetskom podnožju, ima više gora, a najviša je gora Falkenberg (Sokolnik) 606 m. U nazivima nekih gora sačuvana je uspomena mitološkog doba slavenskih plemena: Beli Boh, Čorni Boh. Glavne su rijeke u Lužici: Černy Halštrov, Spreva, Nisa i Bobr. Halštrov i Spreva šalju svoje vode u Sjeverno More, a Nisa i Bobr u Baltičko More. U južnom dijelu Gornje Lužice i u Donjoj ima dosta ribnjaka i jezera.

Cijela Lužica zaprema 12.780 km²; Gornjoj pripada 5.940 km², a Donjoj 6.840 km². U Gornjoj i Donjoj Lužici ima oko 150.000 Lužičkih Srba. Po vjeri su većinom evangelici (protestanti), a u južnom dijelu (oko Budišina) ima oko 15.000 katolika.

Slaveni su naselili ove krajeve po svoj prilici još u VI. stoljeću. Svjedoče o tom, da su oni ovdje starosjedioci, i najstarija imena mjesta, gora, rijeka itd. Slavenski grad Budišin spominje se još za Karla Velikoga.

U IX. stoljeću zavladaše ovim krajevima Franci i Sasi. Misao na samostalni i slobodni život pod vlastitim knezovima nije utrnul kod ovih slavenskih plemena. Oni su se borili za svoju neodvisnost preko 400 godina.

Najstarija povijest Lužičkih Srba računa se do druge polovice VI. stoljeća. Od polovice VI. do početka XI. stoljeća doba je samostalnosti i borbe za neodvisnost. Od početka XI. stoljeća do konca XIV. stoljeća je doba diobe pod razne vladare. Od g. 1373. do 1635. bila je Lužica češka krunovina. Od g. 1635. do danas doba je saskog i pruskog gospodstva.

Ponjemčivanje Lužičkih Srba počelo je u najranije doba, a naročito od XVI. stoljeća, pa je zaista čudno, kako se ovo slavensko pleme do dana današnjega sačuvalo. Čitava Lužica, dakako, danas nije slavenska. Veliki dio područja potpuno je ponijemčen tijekom stoljeća. Lužica je bila pod kraljevinom Češkom oko 300 godina.

Lužica je imala u X. stoljeću zajednički grb: crvenoga bika u srebrnom polju. Kasnije je

Gornja Lužica imala grb: zlatni zid sa trostrukim kruništem i s crnim prugama na modrom polju. Ove je znakove i kasnije zadržala Češka, kad je otstupila Lužicu.

Kršćanstvo se među Lužičkim Srbima počelo širiti za sv. braće Ćirila i Metoda, a osobito se raširilo za Boleslava Hrabroga i Mječislava II. Dakako da su kršćanstvo kasnije širili i njemački vjerovjesnici, a s njime zajedno i germanizaciju. Interesantno je da do g. 1032. nije uopće bilo Nijemaca u Lužici. Germanizacija se osobito razmahala poslije otcijepljenja od Češke. O duševnim potrebama Lužičkih Srba Nijemci se nisu starali. Jači duševni pokret počeo se kod Lužičkih Srba za vrijeme reformacije. Do god. 1578. bila je provedena reformacija u cijeloj Lužici. Manji dio Lužičkih Srba ostao je vjeran katoličkoj vjeri.

LUŽIČKOSRPSKI NAROD SLAVI SVOJE VELIKANE
Naslikao A. Trstenjak

Za reformacije bila je nikla i zamisao, da se za Srbe osnuje viša škola (gimnazija) u Lubiju, u opustjelom franjevačkom samostanu. Ostala je tek zamisao, jer je samostan izgorio. Lužički Srbi smjeli su ići u njemačku gimnaziju, a za lužičko - srpsku mladež bila su dva besplatna mjesta. S reformacijom počela se širiti i lužičko-srpska književnost. Reformacija je mnogo pomogla i ponjemčivanju. Lužički Srbi nisu imali svojih školovanih ljudi, pa su reformaciju širili njemački svećenici. Već za reformacije bila je ponijemčena polovica Lužičkih Srba. Bilo je tada i par protestantskih spisatelja srpskih, među kojima se isticao Mihael Brancel. S katoličke strane isticali su se Ticin i Swetlik. Protestantski pisci tražili su, da se srpski pravopis približi njemačkom, a katolički da se piše prema češkom pravopisu, jer je srpska riječ sestra češkoj i obje su od jedne slavenske majke. Naročito su se istakli za odgoj katoličkog svećenstva braća Martin i Juraj Šimonov, koji su u Pragu ustanovili srpski seminar.

Pravi narodni i prosvjetno - književni pokret počeo se širiti kod Lužičkih Srba početkom XIX. stoljeća, kad je narodna misao zahvatila jačeg zamaha među svim evropskim narodima. Lužičko-srpska inteligencija počela je sakupljati narodno blago: riječi, narodne pjesme, priče, poslovice itd. Prve novine kod Lužičkih Srba počeo je izdavati tesar Jan Dejka pod naslovom »Serbski Powědař a Kurjěr«. Na mladu lužičko - srpsku generaciju najviše je utjecao Prag. Počela su se među Lužičkim Srbima osnivati đačka društva, te izdavati novine, časopisi, rječnici, poučne i zabavne knjige. Po uzoru »Matice Češke« osnovana je »Matica Srpska« u Budišinu. Među novinama ističu se »Srpske Novine«, koje izlaze i danas. Raširena je prilično protestantska i katolička štampa. Imaju vlastitu tiskaru i »Srpski Dom« u Budišinu. Iako su katolici u znatno manjem broju, oni su aktivniji u kulturno - prosvjetnom radu, a Budišin, katolički centar, ujedno je i najjači prosvjetni centar među Lužičkim Srbima.

Lužičko-srpski jezik pripada zapadno-slavenskoj skupini, te je bliži češkomu nego poljskom jeziku. Dijeli se u dva narječja: gornjolužički (bliži češkom) i donjo - lužički (bliži poljskom). Gornjolužička i donjolužička literatura prilično je razvijena, kako se to moglo vidjeti i prigodom izložbe Lužičkih Srba u Zagrebu.

Lužički su Srbi pošten i radin narod. Vjerni su i ne znadu za nenavist i zlobu. Vrlo su nabožni i ne znaju za psovku. Duševno su bistri, moralno su na visokom stepenu, među njima je malo zločina. Kod njih je nepoznata bračna nevjera.

Lužički su Srbi u nekim krajevima potpuno, a u nekim djelomično, sačuvali svoju narodnu nošnju. Nošnja im je vrlo raznolika. Ističe se njihova originalna sličnost s poljskom i češkom nošnjom. Svi tipovi narodnih nošnja kod muškaraca i žena, u protestantskim i katoličkim krajevima, bili su prikazani na velikim zidnim slikama u bojama prigodom izložbe u Zagrebu. Ističu se u nošnji dugačka kabanica, modra suknena suknja, a u zimi bijeli ovčji kožuh. Ženska nošnja dijeli se u dvije skupine, tako da se mogu razlikovati katolici od protestanata. Razlikuje se zatim nošnja djevojke i udate žene. Kod žena se ističu pregače, i raznovrsni veliki i široki pokrivači za glavu, krilate kape. Ženske pod vratom nose više nizova perla i koralja. Muški nose visoke cilindrične šešire sa širokim, malo savinutim obodom, duge kabanice i kratke hlače.

Lužički su Srbi većinom seljaci. Vrlo su dobri gospodari i zadrugari. Ima među njima i mnogo tvorničkih radnika, te vrsnih zanatlija. Zanimljivi su običaji kod rođenja, krštenja, vjenčanja, pogreba itd.

U posljednje vrijeme nastalo je i među ostalim Slavenima jače zanimanje za ovu našu slavensku braću u Njemačkoj. Osnivaju se društva prijatelja Lužičkih Srba, priređuju se izložbe za upoznavanje prošlosti i današnjeg njihova života. S malo truda svaki inteligenat može da nauči i lužičko-srpski jezik, da tako na osnovi izvornih djela prouči njihov politički, društveni, prosvjetni i gospodarski život.

OPTIMIZAM

NAPISAO IVO HORVAT

Naš je vijek zaboravio na svoju dušu i zato je zaboravio biti veseo. Čovjek si je uredio udobne kuće sa centralnim grijanjem i dizalima (liftovima), usavršio je prometna sredstva u zraku, na zemlji i na vodi, uredio je divne vrtove i zabavišta, a ipak na svakom koraku danas susrećemo samo mrka lica. O, imade i danas mnogo zabava, koje svojom velikom bukom prikrivaju prazninu duša. Zabava je mnogo, ali malo veselja! Ljudima je zamračen pogled u život, oni nisu optimisti.

Riječ optimizam dolazi od latinskog oblika optimus, što znači najbolji. Tko u svijetu vidi sve najljepše i najbolje, taj je optimist; optimizam je dakle vedro gledanje na život. Mnogi će kazati: kako bismo vedro gledali na svijet danas, u vrijeme društvenoga previranja, moralnoga nazatka i velike privredne krize! Svijet nam pruža previše pelina, a premalo slasti, da bismo mogli biti veseli!

Kao najljepši odgovor na ovakvo mišljenje dolazi nam život i rad Helen Kellerove. Rođena god. 1880. u sjevernoameričkom gradiću Tuscumbiji, već je u drugoj godini života ostala slijepa, gluha i nijema uslijed neke bolesti mozga. No srećom njena okolina nije očajavala nad gorkom sudbinom toga djeteta, već je nastojala da joj olakša teško stanje. Požrtvovnošću njene učiteljice Anne Mansfield Sullivan naučila je pisati, čitati, što više i govoriti, pa je stekla toliko znanje, da je na sveučilištima položila dva doktorata. Tako je ova od prirode osakaćena žena razvila svoje duševne sposobnosti u tolikoj mjeri, da danas svojim duševnim radom, osobito predavanjima, stiče velik novac, koji dijeli isključivo u dobrotvorne svrhe. Tako je od prvobitnog bogalja stupila ova plemenita žena u prve redove korisnih članova ljudskoga društva. Danas se s njome ponose nesamo pojedinci nego i narodi, pa je nedavno prošla u slavlju i našom državom, gdje je održala nekoliko lijepih predavanja.

Pitat ćemo se, gdje leži ključ neobičnih uspjeha ove velike žene. U svojoj raspravi »Optimizam«, što su je u hrvatskom prijevodu objavili uz lijep predgovor g. Đuro Vranešić i gđa Margita Vranešić, kaže Helen Kellerova ovo: »Čovjek mora najprije razumjeti zlo i upoznati žalost, a istom onda označiti sebe optimistom te slobodno očekivati, da i drugi priznaju njegovo unutarnje uvjerenje«. Kroz kakve je borbe i bolove moralo proći gluho, nijemo i slijepo djevojče, dok je došlo do te visine, da je našlo svoj mir i da može propovijedati svijetu veselje! Izvana je primala ona vrlo malo radosti, jer su je ostavila dva najvažnija organa, oko i uho. Ona je stoga marljivo prekapala po riznici svoje duše i tamo je našla pravo veselje: u vlastitom usavršavanju, u odricanju, u radu za drugoga. Tako je došla do spoznaje, da je bolje davati nego primati i da najveće veselje stoji u tom, da pribavljamo veselje drugome.

Pravo je veselje nesebično i zato su sveci najveći optimiste. Sebičnjaci uživaju i zabavljaju se uz kletvu, a mučenici umiru s pjesmom. Značajna je priča o sv. Franji Asiškom, gdje se govori, što on smatra savršenim veseljem. Kad je sv. Franjo išao po velikoj studeni s bratom Leonom u samostan Marije Anđeoske, onda mu je o veselju govorio otprilike ovo: »Kad bismo mi došli pred vrata samostana Marije Anđeoske mokri od kiše, a smrznuti od studeni, zamazani, gladni, pa kad bismo pokucali na vratima, a vratar bi nas otjerao kao najveće lopove, i kad bismo mi to

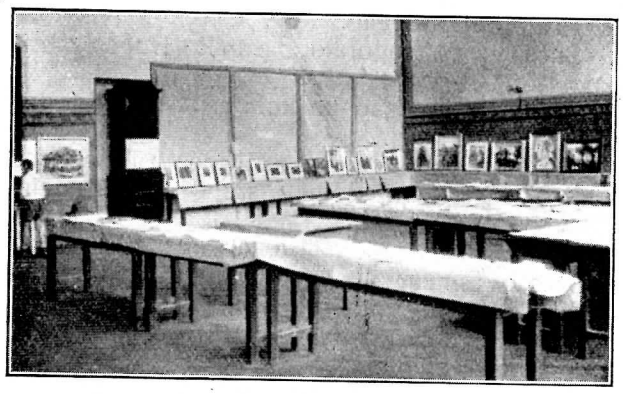

LUŽIČKO-SRPSKA IZLOŽBA U ZAGREBU
u svibnju ove godine
Foto „Obitelj"

sve strpljivo i veselo podnijeli sjećajući se kristovih muka — to bi bilo savršeno veselje.«

Kad se dakle sjetimo Asiškoga Siromaha, kojega veseli svaki stvor Božji i koji tako zanosno pjeva »bratu suncu«, kad promotrimo iz savremenog doba život Helen Kellerove, koja, tjelesno osakaćena, ipak u sav glas propovijeda svuda životnu radost, imademo li onda pravo da naričemo nad svojim sitnim nevoljama! I hoćemo li odmah klonuti, ako nas zadesi kakva nesreća? Jača od svih neprilika treba da nam bude snaga duha i vjera u dobro. Naći sreću u radu za drugoga i u svagdašnjim malim stvarima to je umjetnost života. Jer samo optimisti mogu vedro gledati u budućnost i očekivati ljepše dane, kako to vidimo iz ovih velikih snova Helen Kellerove: »Ja vidim, kako iz ogorčenih borba suprotnih sistema i sila pomalo nastaje jedno sjajnije duhovno doba, jedno doba, gdje više ne će biti ni Engleske, ni Francuske, ni Njemačke, ni Amerike, gdje ne će biti više ni ovog ni onog naroda, nego samo jedna porodica, to jest čovječanstvo; samo jedan zakon, to jest mir; samo jedna potreba, to jest harmonija; samo jedno sredstvo, to jest rad; samo jedan sudac i kaznitelj, to jest Bog.«

ANICA

ROMAN JEDNE SELJAČKE DJEVOJKE
NAPISAO F. S. FINŽGAR - PREVODI P. TIJAN
(NASTAVAK.)

Mijo pucne s palcem.

Ivan zahrče kao u snu.

»Luka, ti si nerazborit!«

Mijo izuje čizme, daske zaškripe, slamnjača zašumi.

Sve je tiho u staji. Samo su se konji još micali i duvali, jer im je prah od suhe hrane smetao u nozdrvama.

Luka je spavao, Mijo se nije micao, Ivan je prisluškivao.

»Kamo će poći? — Ako pođe nju buditi? —«

Ivanu je kljuvalo u prsima, stiskao je šaku.

»Nerazboritost! Što me briga. — Neka ide, kamogod. — Da, kad bi išao kamogod. Ali ako ide pod njezin prozor — taj šmrkavac.«

U staji je zašumilo, nešto teško se srušilo na tlo i zahripalo.

Prvi konj je legao.

Začas je zaštropotalo, zašumilo i opet zahripalo.

Ridan se polegao uz kobilu. A za njim još treći i četvrti konj.

Tada su zaškripale daske Mijine postelje. Kroz vrata je zasjala mjesečina u staju i opet nestala.

Ivan skoči s ležaja.

Opet je zasvijetlila mjesečina u staju i opet se brzo ugasnula.

Ivan dohvati pred stajom bič — koprivnjak i ode bos oko kuće. Na uglu se ustavi i sakrije se za krošnjato stablo.

Crna sjena je visjela na rešetci Aničina prozora.

Lagano je zazvonilo na staklu.

»Psst! — Anice? — Čuješ, Anice!«

U sobi se nije ništa ganulo. Ivan je sav drhtao.

Opet kucanje i poziv i prošnje i prisege i moćni zavjeti.

Sve tiho.

Ivan je skoro vrisnuo od veselja.

»O, Anice, kako si dobra. Anđelak si,« pomisli.

Mijo nije prestajao. Kucao je glasnije, pokušao otvoriti prozor, izgovorio prazne brbljarije, ali takve, koje su još imale smisla. Počeo je druge; te su bile za smijeh.

Nema odgovora ni smijeha iz sobe.

Mijo je počeo bockati i groziti se.

»No, samo imaj Ivana — pusti ju, nije me briga. Tvojoj ću materi kazati, da ga imaš, pa ćeš otići — prikazo himbena.«

Kod tih riječi Ivanu uzavre. Stisne koprivnjak, ruka se digne i tanko šinulo po sjeni kod prozora.

Sjena se otrgne od rešetke, Mijo krikne, jaka šaka ga zgrabi za vrat.

»Ivane, Ivane, lijepo te molim —« jecao je Mijo, kad su ga tresle željezne šake.

Tada se otvori prozor nad njima.

»Ivane, pusti ga!« krikne Anica.

Šake su kod tih riječi popustile. Mijo je glasno zakleo.

Za stražom, gdje su spavale služavke, zasvijetli luč.

I druga luč zasvijetli u katu, gdje je spavalo njih dvoje. Tamo se otvori prozor.

»Mir, ako ne bude, doći ću dolje!«

Mokarov glas se razlijegao po okolici. U selu su zalajali psi.

Za kućom su se izgubile dvije sjene: na desno prva, na lijevo druga.

Mokar bučno udari s prozorom.

VI.

»Kamo ti se žuri?« upitala ga je Mokarka, koja se probudila, kad je muž bio već odjeven.

»Kamo neki; idem k slugama. Ne će naša kuća biti prljava pred svim svijetom. Ne će ne. Dokle ja budem gospodar ne će biti, ne. Da bi ljudi govorili: Kod Mokara se sluge za služavke tuku. Još toga treba, dakako.«

Muž otvori vrata. Na pragu se obazre na ženu.

»Ti također učini svoje! Da se ne raširi ta riječ!«

Nato žestoko zatvori i ode.

Kad mu je u predvorju zaželio Ivan dobro jutro, gotovo je povikao na nj:

»Gdje je Mijo?« I ne pogleda ga.

»Još leži.«

Mokar pođe srdit mimo Ivana u staju.

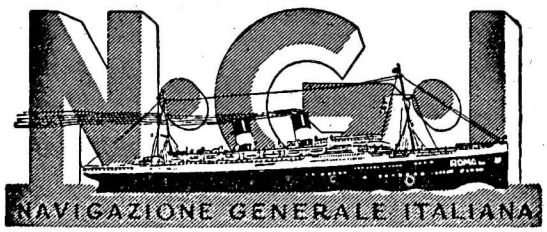

ZAGREB, ZRINJSKI TRG 16
Brzojavi: NAVIGAZION — Telefon 50-28

Najpovoljnije pruge:
Genova-Sjeverna Amerika: M|S „Augustus" 31. jula, S|S „Roma" 21. augusta — **Genova-Južna Amerika:** S|S „Duilio" 14. augusta, S|S „Giulio Cesare" 8. septembra. — **Genova-SrednjaAmerika-Južni Pacifik:** S|S „Colombo" 14. jula, M|S„ Virgilio" 11. augusta. M|S„Orazio" 8. septembra. — **Genova-Australija:** M|S „Romolo" 8. augusta. M|S „Viminale" 1. oktobra. — Genova-Brazil 11, Genova-Uruguay i Argentina samo 14 dana.

N. G. I. zastupa: Društvo „SITMAR". Pruge iz Genove za **Egipat, Palestinu, Grčku i Carigrad.**

N. G. I. zastupa: Društvo „SAN MARCO". Pruge: **Dva puta nedjeljno Venezia-Trieste-Split-Dubrovnik** i obratno. Dnevna pruga **Fiume-Ancona.** Četrnaestdnevna pruga **Venezia - Trieste-Ancona - Bari-Brindisi-Rodi-Leros-Smirna.**

PADOVANSKE SVEČANOSTI za vrijeme proslave obljetnice SV. ANTUNA: N, G. I. i sva njegova podzastupstva u svim većim mjestima Jugoslavije davaju upute i organiziraju izlete i hodočašća u Padovu.

Ivan se makne u kolnicu. Kao da ga je tko udario po glavi, tako mu se činilo. Desetu godinu je već služio kod Mokara, napredovao je od posljednjega do prvoga sluge, ipak još gospodara nije vidio takva. Doista ga je tuitamo ispsovao. Ali što je to. Onda je gospodar barem govorio. Danas mu nije ni odzdravio, nije ga ni psovao, nije ga ni pogledao.

Ivan je stajao sav satrven i zamišljen uz kola.

Iz staje stupi Mokar, za njim pak bos i na pô odjeven Mijo. Išli su preko dvorišta i izgubili se u kuću.

Mokar stupi k prozoru, utakne ruke u džepove i okrene leđa Miji, koji je stajao iza vratnica i grebao se po raskuštravim vlasima.

»Što si počeo noćas?« govorio je Mokar i gledao kroz prozor.

»Ništa takvoga,« odgovori Mijo zajedljivo.

Mokara je popalo.

»Lažeš!« poviče i stupi pred slugu. Čitavo lice mu se zacrvenjelo.

»Tko se sinoć šuljao oko kuće? Tko se tukao tu pod prozorom? Tko? Sram te budi!«

»Ivan me je. Zar sam mu što htio?« gundao je Mijo.

»Pravo je imao. Ako misliš, da ćeš uništiti čast naše kuće, varaš se. Toga ukratko ne trpim.«

»Malo sam bio pijan,« kušao je Mijo da se opravda.

»Pijan ili ne pijan, svejedno. U pijanstvu pokazuješ, što si. Samo čemu se otimaš za Anicu? Zar ćeš je uzeti? Na što? Na puževu kuću i ciganske bisage? Zar bi je imao rado za grijeh i sramotu? Kažem ti, ništa više toga u našoj kući, jer —«. Gospodar pokaže prstom kroz vrata.

»Briga me za nju,« nakesio se Mijo prezirno.

»Dosta! I da mi ne pisneš ni riječi o tom ni u kući ni drugdje. Razumiješ? Nigdje! Idi!«

Mokar se okrene, promjeri sobu i opet stane kod prozora. Mijo se izmakne kroz vrata.

Upravo tada je govorila gospodarica u kuhinji s Anicom. Ipak Mokarka nije bila kao on. Veselu, žensku taštinu je ocutjela u srcu, kad su se momci tukli za djevojku.

»No, Anice, noćas su se naspavali!«

Gospodarica joj namigne i nasmije se.

Anica sva zatrepti, da joj se lončić ispuzao iz ruku.

»Oh, mama, taj Mijo, kakav je. Svu noć nijesam zaspala!«

»Ništa se ne brini, Mijo je budala. Što možeš zato, ako sili za tobom. Samo budi pametna.«

»Tako me je sram, mama. Poći ću kući. Ako se dozna.«

»Nikamo ne ćeš poći! I ništa se ne će doznati. Šuti, samo šuti. Mijo će oštru dobiti. Ivan je sam prepametan, da bi se tricama bavio.«

Anica zahvalno pogleda gospodaricu, kad je pohvalila Ivana, i postavi pred nju kavu.

»Gledaj, djevojko, ti si još kao dijete. Mati te je izručila meni i preporučila te. Zato se brinem za te. Vidiš, Ivan je vrijedan, pošten je, štedljiv, nije pijanac i kao za slugu ima lijepih dinara. Tako sam višeput mislila: vječno ne će biti za slugu, ima te rado, što, da se uzmete, Anice! Teško bi dobila boljega; zar ti se ne čini tako?«

Anica se zarumeni. Velike oči upre u gospodaricu — sve je vlažne oči imala — i dođe joj na plač i dođe joj na smijeh.

»Zar nemam pravo?« upita Mokarka.

»Mama, lijepo vas molim, da nikada o tom ne razgovaramo. Ivan će se lako priženiti na zemlju, jer ima dinara; u nas je koliba i mnogo nas je.«

Anica se okrenula i obrisala oči. Mokarka stupi k njoj i pogladi je.

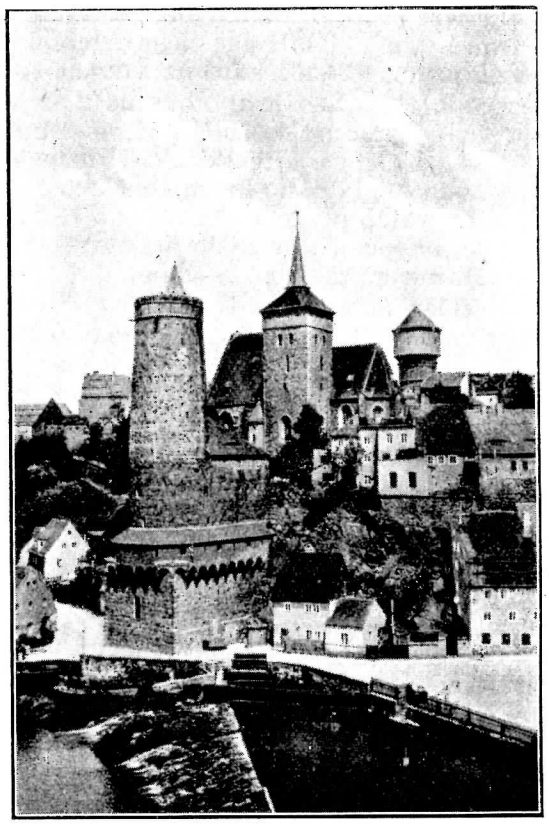

LUŽIČKO-SRPSKI GLAVNI GRAD BUDIŠIN

»Anice, ti dijete, ti. Samo se u mene ufaj — a o noćas samo šuti. Svi ćemo šutjeti. Sada pođi u gornje sobe i spavaonicu.«

Djevojka naglo ode i nije se ufala pogledati gospodaricu sa zaplakanim očima.

Mokarka je stala usred kuhinje.

»Ako to dvoje nije Bog namijenio jedno za drugoga, onda nije nikoga. Ne će je objesiti komugod. Za Ivana je kao navlaš i on za nju.«

Tri dana je bilo do nedjelje. Kod Mokarovih nije nitko ni zinuo o ponoćnom ispadu. Svi su bili uvjereni, da je tajno i zaboravljeno. Ivan i Mijo nijesu ništa govorili među sobom. Anica se skrivala obojici, Jalža i Reza su pokunjeno šutjele.

U nedjelju se javi Aničina mati. Sva usopljena je došla po savjet. Anica je čitala, Mokar je brojio, ona je besposleno sjedjela.

»Isuse i Marijo, Anice, zašto si nam učinila tu žalost?«

(Nastavit će se.)

NAJVEĆI LUŽIČKO-SRPSKI SLIKAR

NAPISAO VOJMIL RABADAN

Često tako zastanemo pred platnom, s kojega se veselo i obijesno smiješi četica seoskih djevojaka i garavih ciganki (dolje u kutu crveni se potpis: Joso Bužan) ili slikom, koja nam predočuje mladog pastira, kako se naslonjen o deblo i zastićen hladovinom široke krošnje zagledao iznad svog bijelog stada negdje daleko daleko u proljetno nebo posuto pamučastim oblačićima (ovdje je teže pročitati potpis. Glasi: Slavko Tomerlin) ili nježnim, kao čipka finim crtežem, na kome starica-majka dočekuje na vratima kuće snahu svoju, vitku kao jela, odjevenu u krasno vezene skute i praćenu družbom kićenih svatova (na potpisu se vidi, da je ženski: Zoe Borelli-Alačević). Zastanemo i divimo se umjetničkom djelu. No da li se svatko pri tom sjeti, koliko ta slika, serija slika i uopće čitavo djelo naših umjetnika »folklorista« znači nesamo u umjetničkom pogledu, već i u narodnom? U prvom redu upoznaju ljude, koje je grad i prilike otudio od sela, s divnim i neiscrpivim blagom naših narodnih nošnja, radova i običaja, a kad bi se sabrali u raprezentativnim albumima, zar to ne bi bila najljepša uspomena, koju bi stranac mogao iz naše zemlje ponijeti i po kojoj bi nas i daleki narodi upoznali i, tko zna, naučili cijeniti. Jako je u tom smislu poučna za nas ukusna plava knjižica, koju imam pred sobom, a naslov joj je »Lužičko-srbský malíř Martin Nowak — Prag 1930.« U tom bogato opremljenom djelcu, koje je ukrašeno portretom slikara i sa 29 odličnih reprodukcija, iznose se pred strani svijet život i djela jednog lužičkog isto tako velikog umjetnika kao i rodoljuba, koji je svega sebe i čitavu svoju višestranu aktivnost posvetio svojemu narodu. Naši čitatelji moći će da sebi stvore neku sliku o radu ovog majstora po reprodukcijama nekojih njegovih karakterističnih radova, kojima je ovaj broj »Obitelji« ukrašen, a ovo nekoliko redaka upoznat će ih s njegovim životom i djelom.

KONJANIK
Naslikao M. Nowak

Pučka umjetnost lužička sačuvala se do danas u starim lužičko-srpskim selima po Saskoj i Prusiji, i možemo da je proučavamo u mnogim lužičkim muzejima, naročito u kući »Matice« u Budyšinu. Zanimive rezbarije na kućnim predmetima, mali ukrasi na pokućtvu i uskrsnim pisanicama i prerazni vezovi po lijepim narodnim nošnjama — sve je to privlačilo odavna mnoge strane slikare, kao na pr. Čehe Ljudevita Kubu, poznatog sabirača slavenskog, pa i našeg narodnog blaga, i Jana Honsu, pa i Slovenca slikara Antu Trstenjaka. Mnogi od njihovih radova bili su izloženi na lužičko-srpskoj

DJEVOJČICA S BUBICOM NA RUCI
Naslikao M. Nowak

izložbi u Zagrebu, o kojoj »Obitelj« na drugome mjestu govori.

Od domaćih pak slikara lužičkih odlikovao se naročito Henrik Teodor Wjela (1778.—1805.), koji je bio vrlo poznat i ugledan na dvoru cara Aleksandra I. No tek početkom našega vijeka javljaju se pravi domaći umjetnici, koji su 1923. godine osnovali društvo »Zjednoćenstwo serbskih wumělcov« u Budyšinu. Najstariji je od njih Juraj Hajna, a među mladima se osobito istakao Martin Nowak.

Nowak je dijete siromašne seljačke obitelji, a rodio se 13. lipnja 1900. u jednom gornje-lužičkom selu. Već kao dijete pokazivao je mnogo dara za slikarstvo i vrlo živ smisao za fantastično. Kako je bio puki siromah, spremao se za svoj umjetnički poziv u rodnome mjestu. A onda mu neki crteži pribaviše malo sredstava, i on 1920. godine uđe u umjetničku akademiju u Leipzigu. Zatim je nastavio nauke u Drezdenu. Prije svog boravka u Dresdenu malo je pažnje svraćao na narodne motive. Borbe njegovih sunarodnjaka za neovisnost nijesu ga zanimale. Tek u Dresdenu je shvatio, da je on Slaven, da je Lužičanin i da mu je najpreča dužnost usavršavati svoju umjetnost proučavanjem narodnog života. Tako je on postao slikar slavenske Lužice, oduševljeni rodo-

DJEVOJČICA IZ DONJIH LUŽICA
Naslikao M. Nowak

ljub, koji je slikao narodne tipove, lužička sela i prizore iz narodne povijesti, u kojima je kušao da izrazi dušu svojega naroda. Kasnije je još bio na naucima u Pragu i Varšavi, a sada živi u svom zavičaju posvetivši se potpuno svojoj umjetnosti i svome narodu.

Nowak je u više izložaba pokazao, da je savršen umjetnik, kakvog Lužica do danas nije imala. Izradio je nekoliko stotina radova. To su većinom sitne grafičke stvari, nekoliko crteža, drvorezi, ilustracije knjiga i drugih bojadisanih publikacija. Posebno je izdao više crteža perom, koji su krasili jedan lužički kalendar od godine 1926., pod naslovom »Iz lužičkog kraja« (u obliku ilustriranih dopisnica, i drvoreze, koji prikazuju ruske »byliny« (legende), a izađoše u Budyšinu godine 1927.

Njegova manira i tehnika podsjeća mnogo na stariju njemačku školu, ali je originalan i vrlo interesantan način, kojim on u malim kompozicijama iznosi tipove i prizore iz svog zavičaja. Osebujan način stilizacije, po kojoj sve te figure

PTIČJA SVADBA
Naslikao M. Nowak

dobivaju izgled ljupkih, ponešto naivnih i groteskih ali majstorski karakteriziranih malih lutkica, marijoneta, koje kao da su oživjele sa kakvog šarenog tanjura na seljačkoj polici. (Na pr. »gajdaš«). Njegova bogata mašta pak očituje se u vrlo lijepim fantastičnim ilustracijama bajki, u kojima stvara razna čudovišta iz priča domišljato i originalno. Među njegovim drvorezima posebno mjesto zauzimaju »Lužička mati« (sa siročetom sjedi na groblju) i naročito krasan drvorez »Žalba«, snažno i puno dinamike djelo, koje sjeća na Michelangelove robove, a ističe se i vrlo uspjelim crno-bijelim efektima. Ukratko, Nowak je odličan crtač, koji riše i reže odlučno i sigurno; umije da bira sujet te ga rijetkim ukusom stilizira, popunjajući interesantnim ornamentalnim elementom svoje dražesne minijaturne radove (one tipične njegove ptičice!)ili ga iznosi »ozbiljno«, realistički, s mnogo osjećaja za pokret i plastiku.

Kako je Martin Nowak osim toga i plodan pisac, prevodilac i agilan organizator, možemo shvatiti, koliko on danas znači u savremenoj Lužici, koja se bori da u njemačkoj republici smije biti svoja, slavenska, u školi, u crkvi i u javnom životu.

Širite »OBITELJ«

BJARNAT KRAWC,
lužičko-srpski skladatelj

LUŽIČKO-SRPSKA IZLOŽBA U ZAGREBU

U Zagrebu već više godina postoji Društvo prijatelja Lužičkih Srba, koje nastoji da u našoj javnosti vodi propagandu za ovaj najmanji slavenski narod upoznavajući nas s prilikama, kulturnim životom, problemima opstanka i potrebama njegovim. Plemenita je to svrha, koja nažalost nailazi na premalo odziva naše javnosti. I štampa kod nas premalo pažnje posvećuje životu i borbama tog ogranka slavenskog, koji je osuđen na propast, ako ga ostali Slaveni ne potpomognu.

U mjesecu svibnju priredilo je to Društvo prijatelja Lužičkih Srba vrlo zanimljivu lužičkosrpsku izložbu, koja nam je pružila mogućnost, da zavirimo u kulturni život naše najmanje slavenske braće. Vidjesmo tu djela njihove književnosti, njihove glazbe i njihove slikarske umjetnosti. I njihova dnevna i periodična štampa bila je dobro zastupana. Uz to su tu bila izložena i djela pisaca i umjetnika drugih naroda, koji su u tim svojim djelima obradili lužičkosrpski život. I obilan propagandistički materijal dao nam je pogled u propagandistička nastojanja, koja se razvijaju kod nas i u drugim slavenskim zemljama za tog slavenskog Benjamina. Kako je taj propagandistički materijal pomnjivo sabran, svjedoči na primjer, da je tu bilo i sve drugo, što je kod nas ikada napisano o toj našoj sjevernoj braći.

Izložba je lijepo uspjela i pobudila je dosta živo zanimanje među zagrebačkim građanstvom. A naša je želja, da Lužičkim Srbima bude posvećeno još veće zanimanje u našoj javnosti, pa i mi u to ime svoj dio predonosimo ovim brojem »Obitelji«.

CRVENI CAR KA

O Staljinu, današnjem diktatoru boljševičke Rusije kruže po svijetu najrazličitije i najoprečnije vijesti. Jedni nastoje smanjiti njegovo značenje ističući, kako je to čovjek bez svake kulture i izobrazbe. A drugi s udivljenjem pišu i govore o njenjegovim sposobnostima, o njegovim epohalnim dalekosežnim djelima, što ih provodi osobito t. zv. pjatiljetkom, to jest planom, po kojem se u pet godina ima da provede komunistički sistem u cijeli gospodarski život Rusije. Sada teče treća godina te pjatiljetke, pa valja priznati, da su u Rusiji provedene zanimljive reforme, koje ne će ostati bez utjecaja. Značajno je, da je Staljin pozvao mnoštvo njemačkih i američkih inžinjera i stručnjaka, koji sudjeluju u provedbi plana pjatiljetke.

LUŽIČKO-SRPSKE SELJAČKE K

Pretjeruju o Staljinu i oni, koji ga kude, i oni, koji ga hvale. Istina je to, da je on danas postao apsolutni gospodar najveće slavenske države te da svojom samovoljom vlada nad cijelom šestinom zemaljske kugle. S pravom ga zovu crvenim carem, jer je njegova vladavina u biti, što je bila i vladavina ruskih careva.

Gotovo ne ćete ni vjerovati, da je taj boljševički car, pred kojim strepi 150 milijuna podanika, velik strašivica. Boji se atentata. Zato se iz svoga dvorca svaki dan u 9 sati prije podne posebnim oklopljenim autom vozi u Kremlj, a iza njega idu dva automobila s naoružanim boljševičkim vojnicima. Ni to mu nije dosta. Dao je načiniti šest potpuno jednakih oklopljenih

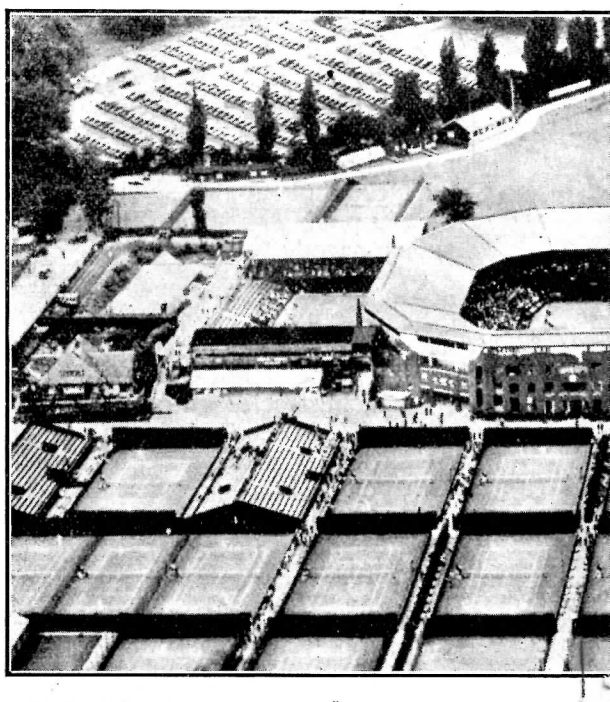

OGROMNO TENIS IGRALIŠTE U WIMBLEDONU
SVJETSKE TENIS-UTAKMICE

AO MUŽ I OTAC

automobila. Svih šest se vozi, kad on ide po Moskvi, jedan za drugim, a na prozoru se svakoga automobila vidi mrko, napola zakriveno orijentalno lice. U Kremlj ulaze na šest raznih kapija, te nikada ne znaš, u kojem se od tih automobila vozi Staljin i na koju je kapiju ušao u Kremlj. Tako se on osigurava od atentatora.

KUĆE U SELU KOZARCIMA

Dobar je strah, komu ga je Bog dao, ali nas ne zanima toliko ni taj njegov strah, koji odaje zlu savjest, ni njegova vladavina, koja je prava strahovlada. Nas i naše čitatelje zanima više, kakav je taj ruski Napoleon u svom privatnom, obiteljskom životu.

On se u mladosti oženio Georgijkom Svandsejom, koja mu je rodila sina, ali je još prije boljševičke revolucije umrla. Drugi put se oženio tek kad se već bio kao boljševički diktator: bilo mu je već 50 godina, a oženio se petnaestgodišnjom djevojkom Nadjom Allelujam, koja niti je Ruskinja niti uopće zna govoriti ruski. Kao Orijentalku Staljin je drži zatvorenu u svojem dvorcu, ne ide nikuda s njom, niti je pušta da ide kuda bez njega. Dakle i u obiteljskom je životu diktator kao i u političkom.

Dva djeteta potekla su iz tog drugog Staljinova braka. Najmlađe mu ima 6 mjeseci. Kad uveče se vrati iz Kremlja sa svoga dnevnoga posla, sjedi on u svojoj sobi pušeći lulu, a njegova mlada žena ljulja u kolijevci najmanje čedo. Jednom je tako Staljinova žena morala brzo otići u kuhinju, da prigleda na večeru, te reče svome mužu:

»Pazi na dijete, dok se ne vratim.«

Staljin se približi kolijevci ne vadeći lule iz usta. Dijete stade da plače, a nespretni otac sve pipa oko njega, namiješta mu jastučić i pokrivač, ali ne primjećuje, da je dim iz njegove lule nekoliko puta udario ravno djetetu u lice. Dakako da je dijete stalo na to još jače da se dere. Ne znajući, kako da ga umiri, digne Staljin dijete iz kolijevke, pa mu kao sredstvo umirenja gurne lulu u usta. Dijete zavrišti, kao da ga tko na ražnju prži. Tu je Staljina ostavila svaka strpljivost, te spusti dijete u kolijevku mrmljajući pola bijesno, pola očajno:

»Takvo derište! Baš nikakav boljševik!«

To je veče Staljin bio neobično smrknut i zle volje.

U NA KOJEMU SE ODIGRAVAJU OVIH DANA CE ZA DAWISOV POKAL

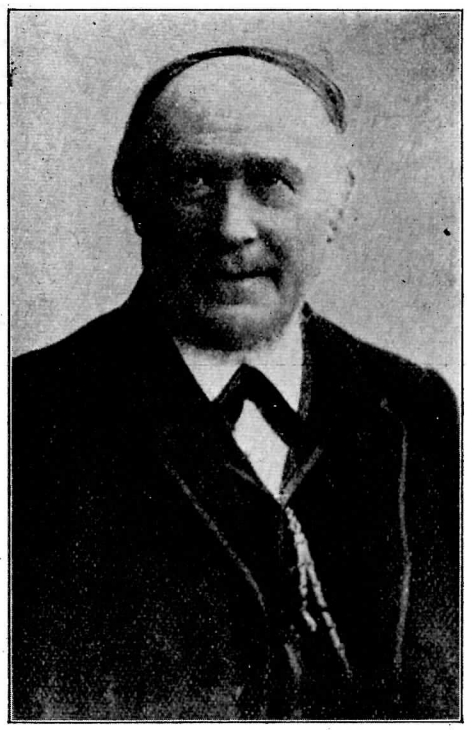

KARLO A. KOCOR,
lužičko-srpski skladatelj

DVA LUŽIČKO-SRPSKA SKLADATELJA

KOCOR KARLO AUGUST, osnivač narodne glazbe Lužičkih Srba, rodio se 3. prosinca 1822. u Zanorju kraj Budišina. Napisao je više popularnih skladbi u narodnom duhu, ali su mu najpoznatije: »Wěnc narodnych serbskich spěwow« uz pratnju glasovira i »Tri serbske reje«. Njegove pjesme i zborove pjeva cijeli lužičkosrpski narod. Njemu je postavio narod spomenik g. 1928., jedini spomenik u Lužici. Umro je 19. svibnja 1905.

BJARNAT KRAWC, lužičkosrpski glazbenik, proslavio je 5. veljače sedamdesetu obljetnicu svoga života. Crpeći nadahnuće na bogatom vrelu pučke muzike svoga naroda, uspio je da uzdigne umjetnu lužičkosrpsku glazbu na visoki umjetnički niveau. Poznate su naročito njegove obradbe lužičkosrpskih popjevaka za klavir i glas. Krawcu imaju da zahvale Lužički Srbi i organizaciju svojih pjevačkih društava kao i uspjeh svoje glazbe na glazbenom festivalu u Frankfurtu. Š.

RAMLEH — ARIMATEJA
Pred crkvom Josipa Arimatejskoga

MEHANA UZ CESTU PREMA JERUSALEMU
u kojoj smo pili plzerjsko pivo

U SVETOJ I PROKLETOJ ZEMLJI

PUTOPIS S HODOČAŠĆA U PALESTINU — NAPISAO DR JOSIP ANDRIĆ (NASTAVAK)

OD JAFE DO ARIMATEJE.

Po divnoj asfaltiranoj cesti jurili su naši automobili — nadbiskup Rodić, Poljak o. Stanislav i ja u prvom — prema Jerusalemu. Ta je cesta bila prva u Palestini, sagrađena god. 1869., kada je austrijski car Franjo Josip I. došao u Svetu Zemlju. Tu su cestu Englezi nakon svjetskoga rata dali asfaltirati, kao što su uopće prvi rezultat njihove vladavine u ovim krajevima krasne asfiltirane ceste na sve strane. Zato se i mogao u Palestini tako jako razviti automobilizam, te željeznice za putovanje po Palestini uopće gotovo i ne dolaze u obzir. Otuda onda to, da na primjer željeznica od Haife po sjevernom dijelu Palestine vozi samo dva puta na tjedan. Automobili su iz

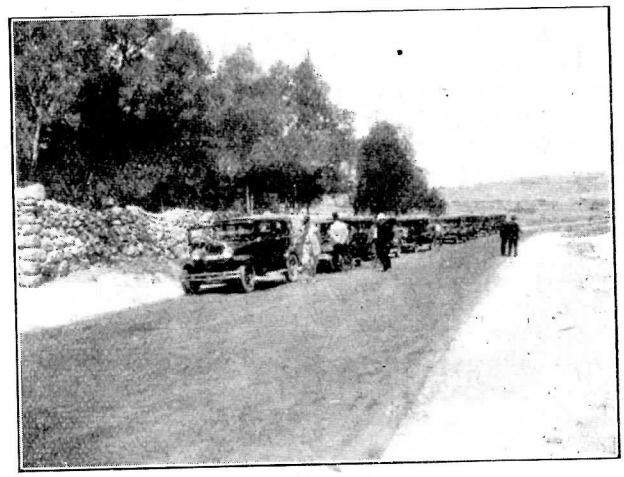

ODMOR NAŠIH AUTOMOBILA NA PO PUTA

najboljih engleskih i američkih tvornica poplavili Palestinu, a arapski šoferi stekli su u kratko vrijeme, baš kao i arapski lađari u Jafi, glas vještih, odvažnih i hladnokrvnih upravljača, kojima treba tražiti premce. I naš šofer, kraj kojega sam sjedio, bio je mlad čovjek između 30 i 40 godina, uvijek prijazan, a ozbiljnost i šutljivost davala je njegovu bakrenasto-crnome licu nekako tajanstven izražaj, koji su nabubrene crne oči još pojačavale. Obučen u evropsko odijelo s kravatom predstavljao je Arapina, koji je podlegao zapadnoj civilizaciji, a kad bi čekajući nas na kojem mjestu, gdje bismo se zaustavili, kraj svoga automobila raširio arapske novine, da ih čita, razlikovao se od naših evropskih šofera samo po visokom crvenom fesu na glavi, što ga samo musli-

NAŠI U VRTU JOSIPA ARIMATEJSKOGA

mani izvan Kemalpašine turske republike smiju da nose.

Vozili smo se kroz Saronsku ravnicu, bogatu i plodnu, koju su već dobrim dijelom zaposjeli kolonizirani Židovi. S jedne i druge strane izmjenjuju se pokošene žitorodne njive s bujnim nasadama maslinâ, smokava, badema, dinja, vinove loze, granatnih jabuka, limunova i onih glomaznih jafanskih naranča, koje se odlikuju posebnom puninom soka i slasti. Te su nasade ograđene tu živicom, tamo čempresima, neki kaktusima, drugi opet čempresima. Po strništima požetih polja pasu veliki čopori ovaca, a pogdjegdje i deve. Putem susrećemo čas beduina, koji vodi po tri ili po šest deva, čas autobuse pune putnika, onda opet bicikliste ili kakvog jahača na muli. Svuda se uklanjaju našim automobilima oni, koji su postavljeni, da drže red i čistoću na cesti. Tamo eno nalijevo u polju traktori, a dalje opet že-

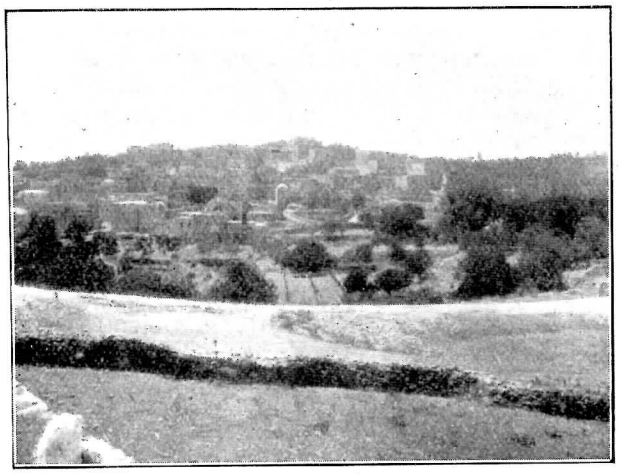

SELO ABU-GOŠ — KARIET EL ENAB

telice žanju srpom ono jedino nepokošeno polje, što ga još vidimo, jer je ovdje već u svibnju žetva gotova. Zatim prođosmo pored engleskog vojničkog logora: dvadesetak novih drvenih kuća, lijepo sagrađenih, a među njima visoka radioantena. Malo iza toga prijeđosmo preko željezničke pruge, koja vodi na jug u Egipat.

Kao u filmu izmjenjuje se šarolikost pejsaža. A za dvadesetak minuta izranja pred nama jedan crkveni toranj i jedan minaret: to je mjesto Ramle, nekadašnja A r i m a t e j a. Kroz drvored se približujemo lijepoj novijoj crkvi ostavljajući desno po strani onaj minaret džamije, što se diže na mjestu, uz koje je vezan spomen na 40 kršćanskih mučenika. Lijevo je engleska crkvica

Automobili nam se zaustavljaju pred crkvom, koja je podignuta na mjestu nekadanje kuće Josipa Arimatejskoga. Ulazimo u tu crkvu, te uz molitvu obnavljamo u duši spomen na plemenitog židovskog bogataša iz Arimateje, koji je svoju grobnicu u Jerusalemu ustupio, da u nju polože mrtvo tijelo Kristovo, te je tako kršćanstvu dao najsvetije mjesto, što ga ima na svijetu. Kraj crkve nalazi se desno kapelica: tu je zapravo stajala kuća Josipa Arimatejskoga. U toj je kape-

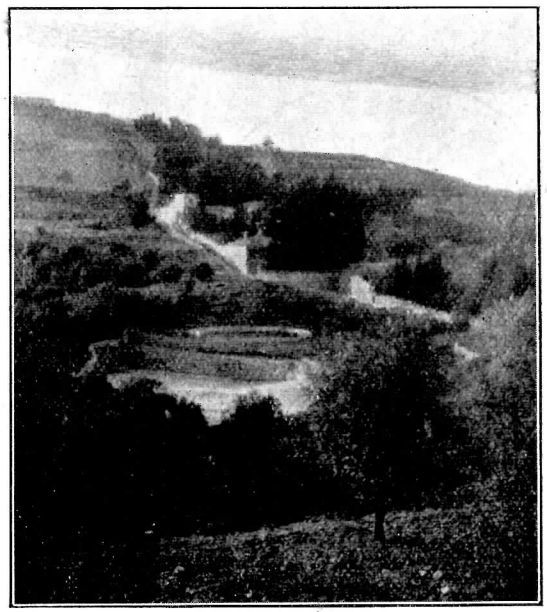

STARA KRIŽARSKA CRKVA U ABU-GOŠU

lici, koja je duga oko 10 m a široka 8 m, oltar sa slikom Josipa Arimatejskoga, koji stoji pod drvetom križa, u desnoj ruci drži Kristovu trnovu krunu i čavle, u lijevoj ploču skinutu s križa, a do nogu mu je velika posuda u obliku kaleža, u kojoj odmah prepoznajem sveti Gral. Pred dušom mi se obnavlja spomen na legendu o svetome Gralu, prema kojoj je Josip Arimatejski pod križem u tu posudu uhvatio krv iz rane na prsima Isusovim, te se ta posuda drži na legendarnom brdu sv. Grala, gdje pobožni vitezovi s Parsivalom, kraljem svojim, čuvaju tu svetinju Tu je divnu legendu ovjekovječio divnom glazbom Rikard Wagner. Iz toga me spominjanja trgoše neki naši suputnici, koji me zovnuše u vrtić do te kapelice. U tom se vrtiću Josipa Arimatejskoga mogosmo zadržati samo minutu, jer su nas naši hodočasnički redatelji već zvali, da treba krenuti iz Arimateje dalje.

Izišavši automobilima iz Arimateje prođosmo kroz beduinske okrugle šatore udarene na čistini. Opet se redaju polja, nasade, stada ovaca,

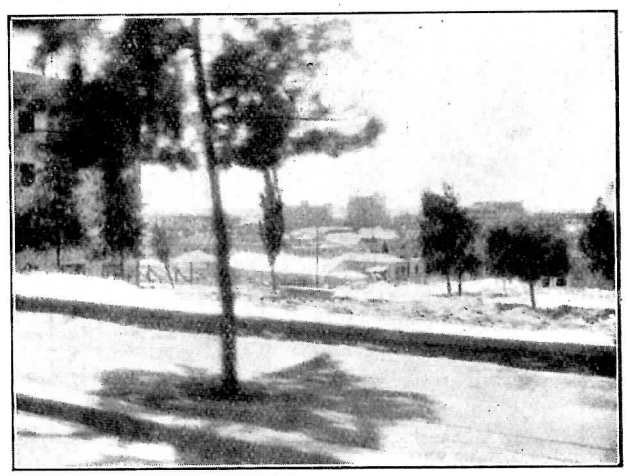

DOLAZAK U PREDGRAĐE JERUSALEMA

JERUSALEMSKA VJETRENJAČA

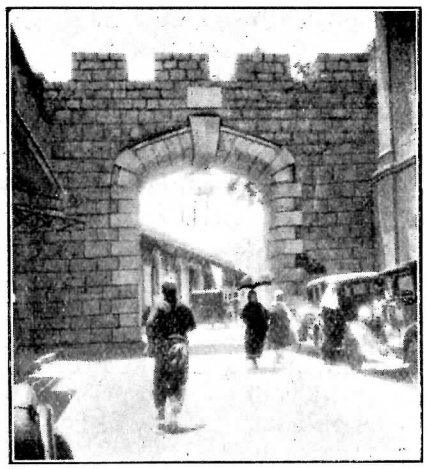

NOVA VRATA JERUSALEMA

PRODAVAČ BANANA KOD NOVIH VRATA

deve. Arapsko selo, kroz koje prolazimo, nastanjeno je samim muhamedancima. Kuće su mu se naslagale po brežuljku kao bijele kutije. A na seoskom proplanku poslagana su gumna, na kojima s devama i mulama, što ih tjeraju uokrug, vrše žito.

»Eno ondje daleko na brdu iza ovih brežuljaka Emaus,« pokazuje nam o. Stanislav.

Vidimo ga tamo na vrhu, gdje se crni u daljini niz stabala. Uto prolazimo do mjesta Latrum, gdje trapisti imadu krasan samostan i posjed s vinogradima i maslinicima. I ovdje je trapistički sir jedan od glavnih njihovih proizvoda, kao što je to i kod naših u Banjaluci.

Nakon tri četvrt sata, otkako smo krenuli iz Jafe, ostaje za nama Saronska ravnica, a mi ulazimo u gorovit kraj, po kojem što dalje to više izbija bijelo kamenje. Opet prolazimo kroz arapsko seoce Saris sa tipičnim kupolastim okruglim krovovima, kakvih je puna Palestina. Usput stajemo među pustim brežuljcima kraj jedne gostione, koja stoji pored ceste, jer automobili trebaju vode. U toj gostioni gasimo svoju prvu palestinsku žeđu plzenjskim pivom!

Deset minuta odmora je bilo dosta. Jureći dalje sretamo engleski vojnički oklopljeni auto sa strojnim puškama: s takvima Englezi zastrašuju Arape, da se ne bune protiv Židova. Malo iza toga spustivši se u uvalu između gorja prolazimo kraj mjesta Kariatiarim, koje se običnije zove Abu-Goš.

»Eno tamo lijevo na brdu, gdje se vidi crkva, bila je neko vrijeme židovska škrinja zavjetna,«

(Nastavak na str. 510.)

SUSRET S JERUSALEMSKIM POMOĆNIM BISKUPOM
i rektorom gostinjca Sv. Obitelji Fellingerom

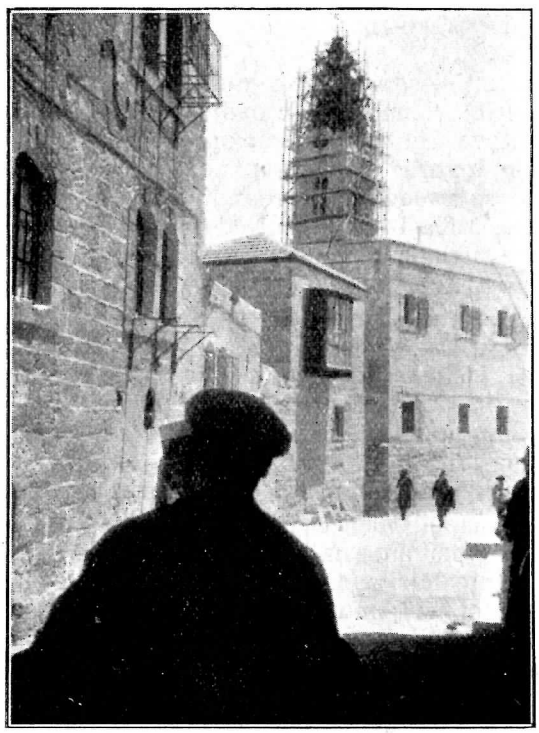

TORANJ FRANJEVAČKE CRKVE SV. SPASITELJA
popravlja se s dozvolom engleske vlasti.

IZ ZBIRKE DJEČJIH PJESAMA OD BOŽIDARA ŠIROLE

BROJALICA

PRESTO

MENO

PJEV :

Ua-io - i-o-i-o - i-o-e! Savi šija, previ šija,

KLAVIR :

savi kost, te pod nos.

GRAZIOSO

Ondola, dondola, šiškala, biškala, čav - čin,

čavrin, turčin, burčin, ka - ka-ka-ka-ka furin.

U SVETOJ I PROKLETOJ ZEMLJI

(Nastavak sa strane 508)

tumači nam o. Stanislav. »Tu je sada francuska katolička crkva sa samostanom redovnicâ sv. Josipa. A tu desno dolje podalje od ceste eno među stabaljem benediktinska crkva sagrađena na temeljima stare križarske crkve. A odatle su se uz brežuljak poredale kuće samoga mjesta . . .«

Tu smo već bili na domaku samoga Jerusalema. Zamalo i eto nas među novim kućama, što se sve gušće poredaše unaokolo: to je novo predgrađe Jerusalema, naseljeno židovskim kolonistima. Uto ugledasmo tamo pred nama Maslinsku goru, a u nama u taj čas življe zakuca srce. I dok se još pravo nismo ni snašli, već su automobili stali pred jerusalemskim zidinama kod Novih Vrata.

Još nije bilo 11 sati prije podne, kada izađosmo iz automobilâ te stupismo na jerusalemsko tlo. Iza Novih Vrata prvi nas je pozdravio prodavač bananâ, koji ih cijele svježnje drži na dva kraja svinutoga štapa, što ga je prebacio na rame. Iz jedne ponešto šire ulice, u kojoj susrećemo jerusalemskog pomoćnog biskupa Fellingera, skrećemo nakon kojih 150 koraka u usku ulicu nalijevo, gdje nam se pogled zaustavi na tornju franjevačke crkve Svetoga Spasitelja, koji se popravlja. A odatle je samo još nekoliko koraka do franjevačkoga gostinjca Casa Nova, u kojem nam je određeno, da odsjednemo za cijelo vrijeme boravka u Kristovu gradu.

Opet se uspinjemo, pa opet u serpentinama spuštamo, a s druge nam strane doline Terebinta o. Stanislav pokazuje brijeg, na kojem se diže rodno mjesto sv. Ivana Krstitelja. Prolazimo kroz selo Koloniju, koje je dobilo ime po nekadašnjoj rimskoj koloniji, a podalje nam se među bregovima ukazuje brdo proroka Samuela. Prolazeći kroz selo Liftu, koje je lijevo uz cestu u uvali, priča nam o. Stanislav, da je to pravo razbojničko gnijezdo, iz kojega su Arapi prije dvije godine najjače udarili na Židove. Uto projuri kraj nas kojih desetak oklopljenih vojničkih automobila sa strojnim puškama.

»Oho, da se opet nije nešto dogodilo između Arapa i Židova!« veli o. Stanislav, a nama baš nije bilo milo pri duši kod pomisli, da bi i za našeg boravka u Palestini moglo doći do kakve arapske pobune. (Nastavit će se.)

K U H I N J A

ŠTO DA KUHAMO OVAJ TJEDAN?

Nedjelja. O b j e d: Juha od pileće sitneži. Pečena punjena piletina sa krumpirom i salatom od paprike, krastavaca i luka. Kolač s malinama. V e č e r a: Punjene rajčice.

Ponedjeljak. O b j e d: Juha od cvjetače. Valjušci od krumpira s umakom od rajčice. Kuhani mladi kukuruz. — V e č e r a: Omlet sa šunkom.

Utorak. O b j e d: Juha od kosti. Benediktinski gulaš. Dinje. — V e č e r a: Rezanci sa sirom.

Srijeda. O b j e d: Juha od rajčice. Okrugljice od žemlje s krumpirom. Kruške. — V e č e r a: Žganci s mlijekom.

Četvrtak. O b j e d: Juha od krumpira. Punjene paprike. Kuhane jabuke. — V e č e r a: Punjene paprike od podneva.

Petak. O b j e d: Juha od gljiva. Pržena cvjetača s okrugljicama od krumpira i salatom od rajčice. Kuhani kukuruz. — V e č e r a: Pečeni mladi krumpir s maslacem.

Subota. O b j e d: Juha od zelenja. Varivo od bundeve (buče) sa svinjskim kotletom. Lubenice. — V e č e r a: Kiselo mlijeko i kruh s maslacem.

Juha od pileće sitneži. Jetra, želudac, krila, noge i glava od pileta metnu se u lonac, posole, doda im se zelenja, pa se to sa vodom kuha. Kuhano se začini svjetložutim zaprškom, kojemu se doda kosanog zelenog peršina. Noge se i krila izvade, a tako i glava, samo se iz nje izvadi mozak, koji se metne u juhu zajedno sa želucem i jetrima, koji se sitno izrežu.

Punjeno pile. Pile se očisti, a zatim se puni ovim: žemlja se namoči u mlijeku, natare sa 2 jajeta, doda se žlica masti (gušćje) i toliko mrvica od žemlje, dok smjesa ne postane gusta. Zatim se primiješa limunove kore, 10 mandula i 5 gorkih mandula narezanih na rezance. Jetra, srce i želudac pileta (ako nije u juhi) sitno se skoše i metne u smjesu, kojom se pile puni. Polije se vrućom masti i peče u pečenjari. U tepsiju se dolije malo vode, te se pile češće polijeva sokom. Uz pile se može peći i krumpir.

Svinjski kotlet. Svinjski se kotleti natuku, posole i pirjane na masti i luku. Kada se okrenu na drugu stranu, dometnu se tanko narezane pločice od krumpira, te se to sve skupa dalje pirjani. Zatim se razmute jaja i naspu na kotlete, kada su skoro gotovi, te se s jajima prepeku.

Benediktinski gulaš. Pirjani luk, dok ne požuti, dodaj malo paprike i zalij vodom. U to metni 1 kg svinjetine izrezane na kocke, tri do četiri komadića češnjaka, posoli i kuhaj neprestano miješajući. Kad je meso skuhano, izvadi ga, a sok zgusni zaprškom i procijedi na meso. Pirjani jednu šalicu riže. U posudicu metni malo izrezane šunke ili suhoga mesa, na to metni rižu, stisni je u posudu i istresi na sredinu zdjele tako, da zadrži oblik posude. Oko te riže poslaži unaokolo meso iz gulaša i polij sokom od gulaša. S. A.

K N J I Ž E V N O S T

Jože Pogačnik: SINJE OZARE, p j e s m e, i z d a l a D r u ž b a s v. M o h o r j a u C e l j u 1931., s t r. 80, c i j e n a u v e z a n o D i n 20.—. Jak pjesnički duh progovara iz ove simpatične zbirke pjesama, koja se na dušak čita. A kad je pročitaš, moraš priznati, da tako krasnih pjesama već davno nisi čitao. U formi, dikciji, slikovitosti i zvonkosti stihova svaka pjesma ove zbirke otkriva nov svijet. A pjesnik, koji ide u novi svijet, u Božji sinji zrak, te ogledavši vidi, kako je iz svake njegove stope, jedva čujno, potjerala bijela ruža, razdijelio je ove svoje pjesme u četiri skupine: Ja, Bog, Zemlja, Čovjek. Najljepše su mu pjesme u skupini Bog. Tu mu se tri zvona, što uveče sa crkvenoga zvonika zvone, čine, da u njima čuje razgovor Svete Obitelji. Tu on vidi, kako ptica raširivši krila tvori križ: simbol, po kom je jedinom moguće dizati se u visine. Lastavice lete nad selom k zlatnoj jabuci, što im ih nudi crkveni toranj, pa padaju na križ, koji je usađen u njoj. U polju se osamljeni Krist na križu tuži na ljudsku nezahvalnost, a snijeg pada i prostire mu za ledima meku postelju. U božićnoj noći Marija s Josipom ide te kucaju na sva vrata i ostaju ondje, gdje makar samo u dnu srca gori sveto svijetlo: a kada svagdanja briga opet dođe iza blagdana, otkrit ćete usred srca svoga, crvenu ružu Isusa i znat ćete se usred svog svagdanjega zla toplo nasmijati... Takvo nam se slično pjesničko blago otkriva u svih 36 pjesama ove zbirke, pa je rado preporučamo ljubiteljima poezije, a osobito našim mladim pjesnicima, kojima može da posluži i kao uzor. Dr J. A.

Anica savjetuje!

Njena je mala prijateljica pala kod igranja i sad plače. Anica je tješi: „Kaži samo Tvojoj majci, neka haljinu opere Schichtovim Radionom, pa će odmah biti čista." Ona to posve sigurno zna, jer njena mamica upotrebljava samo Schichtov Radion.

SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
I ČUVA RUBLJE
ZAJAMČENO BEZ KLORA

SVEGA POMALO

Kako se nekada vodila politika. Diplomati stare škole imali su uvijek slavne kuhare i pozivali su strane poslanike na svoje gozbe, gdje su se kod punih zdjela i čaša rješavale političke poteškoće. Oko god. 1590. se je u Saskoj (Njemačka) vodila politika skoro isključivo s kuhinjom. Kneginja Ana, danska kraljevska princesa, je bila izvrsna gazdarica. Zapovjedala je cijeloj vojsci kuhara i kuharica i najnadarenije je pošiljala po svijetu, da se usavrše u kuharskom umijeću. Svojim poslanicima na stranim dvorovima slala je tajne naredbe, da saznadu rijetke kuharske recepte i knjige. Njezina kuharska vještina je bila poznata na svim evropskim dvorovima, koji su s veseljem primali njezine darove. Ona je mrzovoljastom bavarskom vojvodi Albertu uz mnoge poslastice poslala također pun voz izvrsnog piva. Albert joj je zahvalio i odgovorio, da će se uz takvo pivo uvijek s veseljem sjećati kneginje i njezine svojte. Elizabeta Brandenburška ju je sa svo-

suće i 931 riječ, a ženska 5 tisuća 722 riječi. Prema tome teče ženama brže jezik.

Drveće, koje daje vosak. U Kini raste neka vrst javora i još nekakvo drugo drvo, zvano »ligustrum«, koja daju vosak za pravljenje svijeća i za druge industrijske svrhe. Da to drveće dade vosak, treba ga »nadražiti«. U tu svrhu služi neka vrst uši, koje Kinezi posebno uzgajaju, kako se kod nas uzgaja na pr. dudov svilac. Tu uš puste na grane onoga javora i ligustra. Uši izbodu grane, da u njima izlegu svoja jajašca. Za kratko vrijeme pokriju se grane na tim mjestima debelom naslagom neke bijele tvari. Te se grane onda otrgnu s drveća i kuhaju zajedno s naslagom one tvari u vodi, pa se tako dobiva vosak.

I u Braziliji raste jedna lepezasta paoma, zvana karnauba, kojoj su krajevi pokriti voskom. Taj se vosak skida tako, da se ili kuha u vodi ili topi na vatri, a katkada se može jednostavno stresti. Taj braziljanski vosak je sivozelene boje.

VOĆARSTVO

Šta ćemo saditi pod voćkama? Ponekih godina zataji berba voća. Zato mnogi voćari preporučuju, da se pod voćkama sadi jagodasto voće: jagode, ribiz i ogrozd. To donekle nadomiješta gubitak, koji je nastao radi nerodice voćaka. Svakako je bolje pod voćkama saditi navedeno voće, negoli povrće, jer ovo slabo uspijeva u hladu. Ali pri izboru tog voća moramo biti na oprezu, jer nije svejedno, što ćemo saditi pod voćkom. Iskustvom je dokazano, da pod voćkama najbolje uspijeva ogrozd, a osobito ako se pobire, dok je zelen. Od ribiza najbolje uspijeva crni, sitni, crveni i bijeli, a one krupnije vrste trebaju više sunca. Jagode se mogu saditi, ali samo na ona mjesta, na koja dopire što više sunca. Pod voćkama dobro uspijevaju i kupine, ali se ne smiju saditi u svakom voćnjaku ili vrtu; one se jako lozaju, ali se još više šire svojim žilama.

ŽABE I ZMIJE

ZA DOBRU DJECU NAPISAO MIJO FILAJDIĆ

Pored Mrsunje, tamo ispod jagnjeda i vrba, oduvijek se odmaraju guske. Kad se nakupaju, izlaze na ledinu. Onda šapuću o svojim brigama i potrebama. Upravo kao što čine i ljudi, kad se povuku u hladovinu za sparnih ljetnih dana...

Bilježnikova guska pripovijedala svojoj susjedi, mladoj načelnikovoj guščici ovu priču:

Tako bio car Žabac. Znaš, valjda, da i žabe imadu svoga cara? Kao i dlakavci lava, mi ptice orla. Ele, taj car Žabac živio u povelikoj bari. Mnogo većoj od našega Lokvanja. Sto puta tolikoj!

Već je dulje vremena pored one baruštine ležala velika zmija. Žabe se nijesu ništa bojale te zmije, jer se ona nije ni smjesta micala. A bila je živa. Žabe su skakutale oko zmije. I kad im ona nije ništa, žabe doskakutale sve bliže i bliže, da vide, što to može biti. Ali zmija ni s mjesta.

Osmjeliše se neke žabe, pa se popeše na onu zmiju. Ali ništa. Zmija kao i prije. Ni makac s mjesta.

Jednog dana upita stara Napniguša zmiju:

»Što ti je, gujo? Niti se mičeš, niti što jedeš, niti piješ. Da nijesi bolesna?«

»Nijesam bolesna, draga Napnigušo«, odgovorila zmija, »nego me poslušaj, što ću ti sada kazati: Ja ti jednoga dana puzam za malom rovčicom, a onda se odnekuda stvori bosonog dječarac. Sin Ivića, starog vrača iz sela Duganca. Rovčica ga čula, pa mi umakla. Mene to raspali. Ja navalim na dječaka. Ugrizem ga za palac. Mladić se poplašio od moga ujeda. Urlaj on od bola. A onda se i smirio. Legao negdje u travu. Našli ga mrtva i odnijeli ocu. Stari me vrač prokleo: da Bog dao, po meni žabe jašile, a ja im ništa ne mogla! Od onda ležim ovdje i ne mogu žabama ništa. Gladna i žedna, patim se i trpim kletvu na sebi. Tome je već mnogo godinica.«

Ode ta pripovijest o ukletoj zmiji kroz onu baruštinu. Pa dopre i do ušiju cara Žapca.

Kad to car Žabac čuje, odluči da vidi na svoje oči onu uklevenu zmiju. Dozva pratnju, pa ispliva na obalu. Napniguša ga odvede k zmiji, koja je ležala u prisoju. Nit se miče nit pomiče. Oko nje skakuću žabe i hvataju muhe. A zmija im ne će ništa. Pače se neke i na nju popele, a ona ništa.

Vidio car Žabac, da je pripovijest o zmiji istinita, pa je i sam uzverao. Zajašio car Žabac zmiju, pa mu se to jako dopalo.

Došao i sjutradan. I puno puta tako.

Doskakutale mnoge, premnoge žabe, da gledaju, kako im car Žabac na zmiji jaši. Jedne zapjevale, druge se uskakale. Kako i ne bi?!

Ali došla je zmijska pokora kraju. Tako jednoga dana progovori ona uklevena zmija caru Žapcu:

»Carska visosti! Ne budi ti potužito, ja sam ogladnjela. Nema u tvome prostranom carstvu ni jednoga podanika, koji ti vjerno služi, a da taj podanik ne jede. Ne mogu ni ja dalje bez jela da te nosim na sebi. Zapovijedi, dakle, care gospodare, da mi donesu jesti!«

Car se Žabac od radosti ushihotao. Jedva čuo, što mu zmija govoraše. Ali kad je ču, što je i što zmija želi, on se još jače zacereka, pa zapovijedi, da dođu izabrane žabice pred zmijina usta. Tako i bi.

»Jedi!« reče car Žabac, »moji su podanici poslušni. Mekani su. Jedi! U zdravlje ti!! Dosta si gladovala. Imam ja podanika kao na gori lista. Nikada ih sviju izjesti ne možeš ni ti, ni sva tvoja svojta! Ali mi još malo dopusti da projašim na tebi. Tu je tako lijepo i udobno, udobno!«

Zmija stade gutati žabe. Kako onda tako danas. Tako će biti do vijeka.

No jednoga dana zinu zmija više nego obično, diže glavu i proguta samoga cara Žapca.

Kad to vidješe žabe, a one kud koja glavom bez obzira.

Eto, od onda se žabe pobojavaju zmija, pa skaču ispred njih kao lude u vodu i u goru...

ŠALE

Grobni natpisi. Neki mališ čita na grobnim spomenicima pohvale dobrim očevima, uzornim suprugama, anđeoskoj djeci, pa zapita svoga oca: »Tata, a gdje zakapaju zločeste ljude?«

Savjet za svadbeno putovanje. — Tako, djeco, pođite u ime Božje i sveti Januš budi vam tovaruš, pazite jedno na drugo i svuda kupite dosta razglednica: fotografija, da poslije znate, kad dođete kući, gdje ste sve bili!

Nesporazumak. Gospodar novome šoferu: Odvest ćete danas gospođu u kazalište.

Šofer: Na žalost, ne mogu. Kovčeg sa stvarima, gdje mi je crno odijelo, nije mi još stigao.

Kad dva čine isto, nije isto. Učiteljica daje mali prijegled običaja u odijevanju.

— ... Tako je na priliku običaj, da se zaručnica sva oblači u bijelo, za znak radosti u životu žene.

Tad se javi neka djevojčica: — A zašto onda, gospodična, zaručnik ide u crno obučen?

*

Čovjek, koji zna izabrati ono bolje. — Hoćete li nas sutra na veče posjetiti? U osam sati imamo glazbu, a u deset ćemo večerati.

— Hvala, vrlo ste ljubazni! Doći ću točno u deset sati.

Zatrčao se. Žena: Sinoć si prilično čvrknut došao kući.

— Šta ti je u glavu palo.

— Pa sam si rekao.

— Zar ti držiš šta do toga, što čovjek u takvom stanju kaže.

Trgovačka uljudnost. Šef trgovačke kuće (pošto je smotrio, kako je neka gospođa razne predmete »dignula«: Gospođo, u šestome odjelu imamo lijepih ručnih kovčežića. Možda ćete kupiti koji, da lakše ponesete stvari, koje ste spremili.

Dovoljan razlog. Prva gospođa: Pa zašto se upravo hoćete rastaviti:

Druga gospođa: Jer sam udata.

Poštenje. »Vjeruj mi, da poštenjem i radom može čovjek daleko doći. Pogledaj Pfeffermünza, pred deset godina došao je s jednim parom poderanih cipela, a sad ima sigurno dva milijuna.«

»Čovječe! pa šta radi s tolikim cipelama?!«

U Ljekarnici. »A ovo ovdje u ovom pregratku, gospodine laborante, ona najveća staklenica sadržava najvažniju tinkturu, koja je pomogla ljudima u tisuću bolesti. To ja znam već iz predašnjega mjesta. To se šalje bolesnima, kad se ne more pročitati recept.«

Vanjština vara. »Opazila sam, kako si se dala poljubiti od onoga studenta — zar se takova stvar može mirno podnijeti?« — »Jest, mama, ali mir je bio samo izvana, prividan. Da znaš, kako sam bila u sebi ogorčena!«

Kakav pozdrav, takav odzdrav. — Kako je, Ciganine?

— Dobro, brate!

— Kako je, majstore?

— Dobro, hvala Bogu, gospodaru!

MODA

TRI ŽENSKE HALJINE

Popodnevni ensemble — Popodnevna haljina od crepe de Chinea — Haljina u crnom crepe satinu

Ljubav. U perivoju na klupi sjedi djevojka s dječačkom frizurom a kod nje kavalir. Pun čežnje klikne obožavanoj djevojci: »Mery, znadete li šta je ljubav?« I pita vrlo naglašavajući svaku riječ.

»Znam«, odgovara djevojka pouzdano.

»Ali znadete li zbilja?« pita momak iznova. »Jeste li bili kad predmet ljubavi neprolazne kao sunce, koja svud dopire, kao uzduh sjajne i divne poput zvijezda? Jeste li ljubili kad tako i jeste li bili tako ljubljeni?«

U najvećem uzbuđenju čekao je odgovor.

»Da li sam bila tako ljubljena?« odgovori. Ako možete doći k nama, pokazat ću vam kovčeg pun pisama i tri albuma fotografija i u kutiji za dragocjenosti sedam zaručnih prstenova.«

Bračna sreća. Jedna mlada, tek kratko vrijeme udata gospođa u odsutnosti svog supruga, stala je pregledavati njegov pisaći stol, te po dolasku supruga k ručku dočekala ga neprijaznim licem, govoreći:

»Slušaj, Gustave, šta ima to da znači? — Svaki drugi tjedan šalješ ti na ženidbeni zavod po dvadeset dinara! — Jesi li me moguće kupio na otplatu?«

Ovdje odreži!

Odgonetački kupon 31. broja »Obitelji« 1931.

ŠAH

Problem br. 35. (4)

Z. Modor, Srijem. Mitrovica

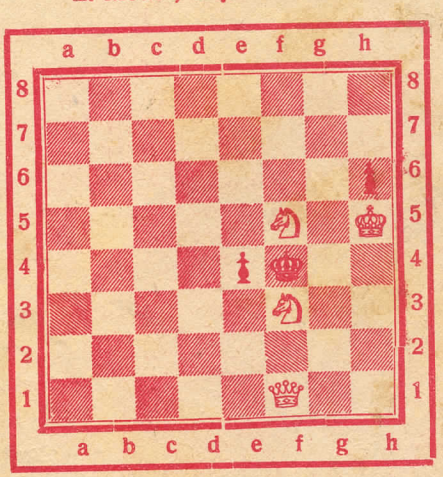

Bijeli matira u dva poteza.

Problem br. 36. (5)

Vinko Ljubić, Koprivnik
„Šahovski Glasnik"

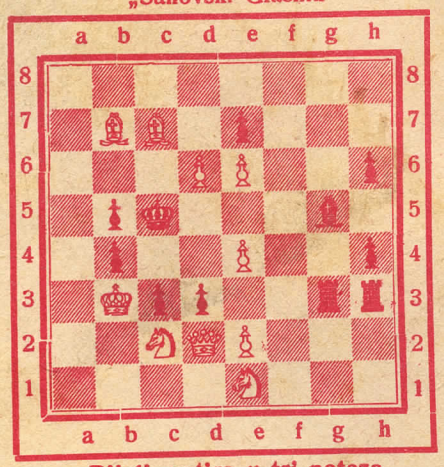

Bijeli matira u tri poteza.

Odgonetke treba poslati do 15. kolovoza Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom razdijeliti na koncu tromjesečja.

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA
k. z. u ZAGREBU
TRG KRALJA TOMISLAVA 21.
prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

ZAGONETKE

1. Križaljka

Sastavio *V. Novak*, Zagreb

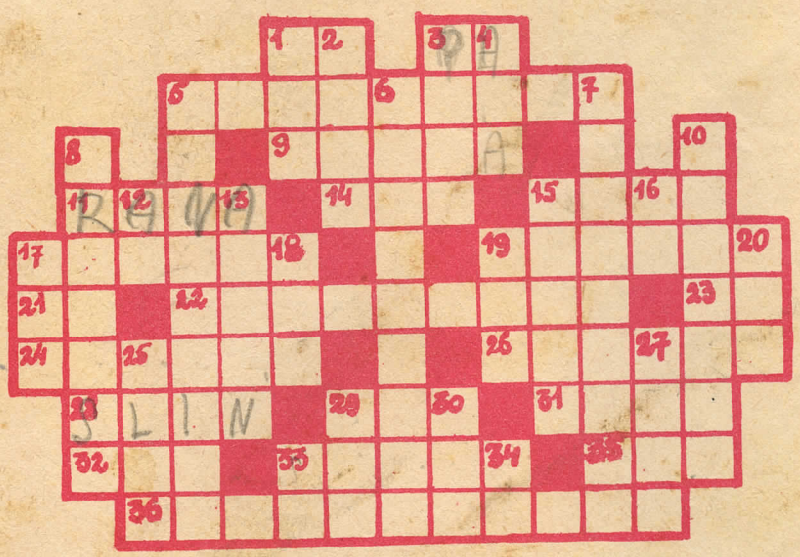

Vodoravno: 1. Uzvik. 3. Veznik. 5. Privremena bolnica. 9. Žensko ime. 11. Ozlijeda. 14. Stara mjera. 15. Grub, surov. 17. Žensko ime. 19. Češki kralj. 21. Uzvik. 22. Pseudonim slavnog francuskog pisca (2 hl). 23. Kitajska mjera. 24. Trojanski junak. 26. Gnjusan. 28. Izlučina u ustima, pomaže kod probave (bez a!). 29. Ptica grabljivica. 31. Sveto brdo. 32. Pokazna zamjenica (dativ). 33. Dio lica. 35. Pođi! (dial.). 36. Ime i prezime člana zagrebačke opere.

Okomito: 1. Ugarski kralj (1041. do 1044.). 2. Slavni francuski pisac. 3. Podaci. 4. Žensko ime. 5. Oprost kazne. 6. Šaljivdžija. 7. Potpun, savršen, neograničen. 8. Vrst drva. 10. Neravan. 12. Ime filmskog glumca. 13. Muško ime. 15. Vremenski prilog. 16. Zamjenica (obr.). 17. Engleski otok. 18. Magla, oblak (lat.) 19. Uzvik čuđenja. 20. Navala na bančine blagajne (str.) 25. Roman od Zole. 27. Jugoslavenska slikarica. 29. Hercegovac. 30. Muško ime. 33. Oblik pomoćnog glagola. 34. Inicijal našeg pjesnika.

2. Dometaljka

Sastavio *Tihomir Cvrlje*, Šibenik

I. III.

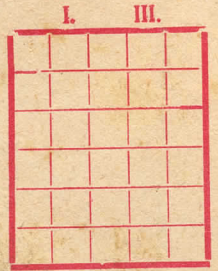

II. IV.

Bolest (a=o)
Naš otok
Stara mjera
Španjolski pjesnik
Engleski slavofil
Uzao

I.-II.-III.-IV. daje želju „Uredništva"

3. Logogrif

Sastavio *Božidar Paja*, Zdenčina

Ovo svaki seljak ima
tim kolesa svoja maže;
Muško ime znamo svima
logogrif Ti nama kaže.

„NASLJEDUJ KRISTA"
duhovna razmatranja
od Tome Kempenca, preveo Dr Stjepan Bosanac
Uvezano Din 25·—, u koži Din 60·—
Izdalo
DRUŠTVO SV. JERONIMA U ZAGREBU

Svaki od vas treba da u svojoj obiteljskoj biblioteci ima sve romane, koje je izdala Knjižnica Dobrih Romana. Dosad je u Knjižnici Dobrih Romana izašlo 46 lijepih romana iz domaće i strane književnosti. — Najnoviji roman u Knjižnici Dobrih Romana iznosi humoristične dogodovštine trojice prijatelja, a nosi naslov: »Tri čovjeka u jednoj ladi, a o psu da se i ne govori«. — Roman je napisao Jerome K. Jerome, a preveo ga je Ivo Lendić. — Naručuje se kod
KNJIŽNICE DOBRIH ROMANA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21.